

Věty přípustkové (N §§ 451–456)

- Vyjadřují okolnost, navzdory níž se realizuje děj VH („i přesto“, „ačkoliv“, „i když“).
- Jsou blízké větám podmínkovým.

SPOJKY

- **quamquam, etsi, tametsi** „i když“, „ačkoliv“
- **etiamsi** „i když“, „i kdyby“
- **quamvis, licet, ut** „jakkoli“, „ačkoliv“, „třebaže“, „at“
- **cum** (*concessivum*) „i když“, „ačkoliv“
- zápornka je **non** (většinou)

VÝRAZY VE VH

- **tamen, nihilo minus**

ZPŮSOBY VE VĚTÁCH PŘÍPUSTKOVÝCH

Indikativ

- spojky s indikativem: **tametsi, etsi, quamquam**
- děj se prezentuje jako reálný
- v poklasické latině se může např. u *quamquam* vyskytnout i konjunktiv

Indikativ + konjunktiv

- **etiamsi** nebo **etiam si** „i když“, „i kdyby“
- u této spojky se používají **indikativy a konjunktivy stejně jako ve větách podmínkových vět podmínkových** (indikativ pro realitu, konj. prez. a pf. pro potencialitu a konj. impf. a plpf. pro irealitu)

Konjunktiv

1. Spojky *quamvis, licet, ut*

- **quamvis** (původně vlastně „jak chceš“) „jakkoli“, „ačkoliv“
- **licet** (vlastně „lze“, „je dovoleno“) „třebaže“
- **ut** „at“; srov. ČJ: „Ať si to říká sám ředitel, stejně mu neustoupím.“
- většinou **konjunktiv prézentu** nebo **konjunktiv perfekta**

Fremant omnes licet, dicam quod sentio. (Cic., *De or.*, I, 195)

Třebaže všichni protestují, řeknu, co si myslím.

- po *quamvis* se vzácně vyskytuje také konj. impf. a konj. plpf., neklasicky se *quamvis* vyskytuje i s indikativem

2. **cum concessivum**

- **s konjunktivem podle souslednosti časů**
- významově **se neliší** od přípustkových **spojek s indikativem**, stejně funguje také *cum causale* vzhledem k důvodové větě s *quod* a indikativem

PŘÍPUSTKOVÉ DUM (N § 426)

- mezi přípustkové spojky lze ve specifických případech počítat i jinak časovou spojku *dum, dummodo, dum modo, modo* „jen když“
- většinou následuje **konjunktiv přítentu**:
Oderint, dum metuant.
„Ať nenávidí, jen když se bojí.“
Omnes me reprehendant, dum ne tibi malus videar.
„Ať si mně všichni nadávají, jen když se tobě nezdám špatný.“
- **záporka ne** (*non* pro negaci jednoho větného členu)

DALŠÍ MOŽNOSTI VYJÁDŘENÍ PŘÍPUSTKY

- **participium spojité** (predikativní) a **ablativ absolutní**
- **vztažné věty s konjunktivem podle souslednosti časů**
- parataktické konstrukce – souřadící spojky typu „ale“ (odporovací poměr)
srov. „Bude mě nutit, ale neudělám to.“
- volným přiřazením bez spojek, v tom případě konjunktiv přítentu pro přítomnost a konjunktiv perfekta pro minulost:
Ne sit sane summum malum dolor, malum certe est.
„Třebaže bolest jistě **není** největším zlem, přece je to zlo.“
Malus civis Carbo fuit. Fuerit aliis, tibi quando esse coepit?
„Carbo byl špatný člověk. To třeba **byl** pro ostatní, kdy začal být špatným pro tebe?“

PŘÍPUSTKOVÉ SPOJKY VE FUNKCI PŘÍSLOVCE

- nemají vliv na sloveso, určují pouze větný člen
- **quamquam (etsi)** „ačkoliv“, „a přece“, „ovšem“
  - slouží jako formulka k přerušení řeči, zastavení se, srov. ČJ:
„Ačkoliv, co je komu po tom?“
- **quamvis** „jakkoli“, vychází z pův. významu „jak chceš“
  - užívá se ke stupňování tam, kde je stupňování možné (např. *quamvis iustus* „jakkoli spravedlivý“)
Non est mihi difficile quamvis multos nominatim proferre. (N § 454)
„Není pro mě těžké uvést jmenovitě jakkoli velký počet lidí.“

POUŽITÁ LITERATURA

- GHISELLI, Alfredo - Concialini, Gabriela. *Il nuovo libro di latino - vol. I. Teoria*. V ristampa. Bari : Laterza, 2002. 550 s. ISBN 88-421-0322-5.
- TRAINA, Alfonso - Bertotti, Tullio. *Sintassi normativa della lingua latina : teoria*. 2. ed. Bologna : Cappelli Editore, 1993. 519 s. ISBN 88-379-0717-6.
- NOVOTNÝ, František. *Základní latinská mluvnice*. Vyd. 2., v H & H 1. Jinočany : H & H, 1992. 297 s. ISBN 80-85467-91-7.